

'Water is het nieuwe goud van de wereld'

Onderzoeksinstelling spijkt telers bij over watermanagement

Nederland wordt meer en meer kennisland, ook op het gebied van teelt-, tuinbouw- en watertechniek. Onderzoeksinstellingen dragen hun kennis onder andere over via workshops en trainingen aan groepen telers, zowel uit binnen- als buitenland. Onderzoekers werken hierbij samen met onderwijsinstellingen en toeleveranciers op het gebied van watertechniek. Ook telers zien brood in kennisoverdracht.

De ruime beschikbaarheid van hoogwaardig drink- en gietwater is in Nederland zo vanzelfsprekend dat de meeste telers er nauwelijks meer bij stilstaan. Toch loont het de moeite om het waterverbruik, de waterkwaliteit en het verloop daarvan binnen de steeds uitgebreidere **watergeefsystemen** goed te blijven monitoren.

"Kennis over alle aspecten die daar invloed op hebben, is heel wat waard", weet paprikateler Wibo Valstar uit De Lier. "Watermanagement heeft op ons bedrijf altijd hoog op de agenda gestaan. Op basis van bedrijfsvergelijkingen en gesprekken met collega's weet ik

dat veel telers op watergebied nog veel kwaliteitswinst kunnen boeken en geld kunnen besparen."

Verschillende niveaus

Roy Wubben van Demokwekerij Westland en product manager Stefan Bakker van Revaho onderschrijven die stelling. Bovendien merken zij dat telers in toenemende mate beseffen hoe belangrijk het is om hun **kennis up to date** te houden. Niet alleen over de theoretische aspecten van watermanagement, maar ook over de feitelijke prestaties van het watersysteem op het eigen bedrijf. Niet zelden wijken die prestaties behoorlijk af van de verwachtingen.

"Er is groeiende belangstelling voor de trainingen en workshops die wij organiseren", aldus Wubben. "Niet alleen vanuit eigen land, maar bovendien vanuit het buitenland. Water is het nieuwe goud van de wereld. De precieze inhoud en het niveau van de workshops stemmen we zo goed mogelijk af op het niveau en de achtergrond van de telers. Daar houden we als het even kan rekening mee bij het samenstellen van groepen. Op die manier kunnen de deelnemers er het meeste uithalen. Dat pro-

beren we ook te bereiken door cursisten na het theoretische deel in kleine groepjes aan het werk te zetten en zelf oplossingen te laten bedenken voor vraagstukken die van toepassing zijn op hun eigen bedrijfssituaties."

Bewustwording

Wanneer je niet dagelijks stil hoeft te staan bij de vraag of het gewas genoeg water en voedingsstoffen tot zijn beschikking heeft, kan de aandacht in de drukte van alledag snel verslapen. Bewustwording over wat er speelt en wat daarbij mis kan gaan, krijgt in de trainingen daarom veel nadruk. Niet ten onrechte, want door het gestaag groter worden van de bedrijven én de steeds **strengere milieueisen** groeit tevens het belang van goed watermanagement.

"Schaalvergroting leidt eveneens tot steeds grotere installaties en leidingstelsels die het water over de tuin verdelen en bij de plant moeten brengen", voegt Stefan Bakker toe. "En dat brengt zo zijn eigen dynamiek en vraagstukken mee."

Travelling time fors onderschat

Een nog steeds onderschat fenomeen is 'travelling time'. Dat is de tijd die nodig is om een voedingsoplossing van de mengbak bij de plant te krijgen. Afhankelijk van de lay-out van de installatie, de giet- of druppelfrequentie en de beurtgrootte kan het dagen, bij een net gepland gewas in de winter soms wel twee weken duren voordat het achtergebleven water uit de leidingen is verdrongen en het verse water de verst verwijderde planten heeft bereikt. **Scherp bijsturen** met een aangepaste EC of samenstelling is dan een illusie.

Bakker: "Wanneer je vertelt hoe lang het water bij een gegeven installatie en setpoints onderweg is, zie je het ongeloof soms van de gezichten afstralen. In Israël kreeg ik ooit hoongelach over me heen, waarop ik de mensen voorstelde om een onschuldig kleurstofje toe te voegen en te kijken wanneer dat uit de verste druppelaars kwam. Dat gebeurde. Toen moesten ze toch erkennen dat ik gelijk had. Ook in Nederland denkt bijna iedereen dat zijn waterinstallatie een Ferrari is, maar op veel bedrijven staat toch echt een vrachtwagencombinatie. Dat kun je heel goed zelf

Bakker en Wubben praten een groep telers bij over watervervuiling op tuinbouwbedrijven. Iedere bijeenkomst levert altijd weer leuke discussies op.

Paprikateler Wibo Valstar (rechts) legt aan Roy Wubben (links) en Stefan Bakker uit hoe hij de waterkwaliteit op zijn kwekerij op niveau houdt.

uitrekenen. De methodiek leg ik graag uit, maar het is beter wanneer de cursisten er zelf mee leren werken.”

Hygiëne en onderhoud

Ook over onderhoud en hygiëne van de installaties en leidingen valt soms nog wat bij te leren. “Dat geldt zeker voor telers die ons soms bellen met de vraag of ze het filter uit het systeem kunnen halen, omdat het om de haverklap verstopt zit”, vervolgt de product

Valstar ontsmet drainwater, houdt silo's en leidingen schoon en belucht water in mengbak.

manager. “Dan zeg ik meestal: Ja dat kan, maar dan zit in no time de helft van je druppelaars dicht. Echt, die vraag krijgen we meerdere keren per jaar. Wat ik onze klanten en cursisten wil leren, is zelf vragen te stellen en onderscheid te maken. Gaat het om mechanische, biologische of chemische vervuiling en wat kan ik daar vervolgens aan doen? Bewustwording is de eerste stap op weg naar verbetering.”

Wubben vult aan: “Iedere bijeenkomst levert altijd weer leuke discussies op. Wanneer je met tien tot twintig man samen hardop nadenkt, zie je de lampjes gaan branden en komen de oplossingen meestal vanzelf. Op zulke momenten weet ik dat we goed bezig zijn.”

Vinger aan de pols

Paprikateler Valstar heeft weliswaar niet deelgenomen aan de cursus Irrigatietechniek & Onderhoud die Demokwekerij Westland aanbiedt, maar heeft het watermanagement goed in de vingers. “Goed water vind ik nog belangrijker dan de kastemperatuur, want het houdt de wortels van mijn gewas gezond. Ik kijk dagelijks wat er gebeurt en houd het systeem goed in de gaten”, zegt hij. “Door daar bewust mee bezig te zijn, hebben we ons verbruik van water en meststoffen in de loop der jaren kunnen terugdringen. Wij lopen mee in excursiegroepen en ik weet dat wij in de zomer ongeveer 30 procent minder water geven dan de gemiddelde paprikateler. We ontsmetten ons drainwater al 20 jaar, maken

de silo's geregeld schoon, beluchten het water in de mengbak en houden de leidingen schoon door waterstofperoxide mee te geven. Van vervuiling door schimmels en bacteriën hebben wij nauwelijks last.”

Naast de zorg voor het familiebedrijf besteedt de teler de laatste jaren ook tijd aan kennisoverdracht en aan het ontvangen en rondleiden van buitenlandse excursiegroepen. “Wij werken samen met een Japanse paprikateler”, vertelt hij enthousiast. “Met behulp van onze kennis en ervaring probeert het management om de teelt naar een hoger niveau te tillen en dat lijkt aardig te lukken. En we ontvangen hier ook weleens groepen met buitenlandse telers en officials. Dat houden we er graag in; het geeft wat afleiding en de medewerkers vinden het erg leuk.”

Samenvatting

Watermanagement wordt een steeds belangrijker thema voor tuinbouwbedrijven. Om de bewustwording over kwaliteitsaspecten en de kennis over installaties en onderhoud te verbeteren, organiseert Demokwekerij Westland groepstrainingen en workshops voor telers en teeltmanagers. Partners uit het bedrijfsleven brengen hierbij hun specifieke kennis en ervaringen in.